

NOVA PRAVA

Gredništvo in uprava v Ljubljani,
Gradišče št. 7. — Telefon št. 72.

NARODNO-SOCIJALISTIČNI TEDNIK

Naročnina: 4 Din., za inozemstvo
6 Din. na mesec. Izhaja ob sobotah.

Metka Dudova, delegatinja čl. soc. stranke:

V pozdrav strankinemu zboru.

(Zakasnelo radi pomanjkanja prostora. Ur.)

Med vami smo. Po petnajsturni vožnji z vlakom smo prispeli v prijateljsko nam zemljo. Na potu skozi Avstrijo smo si želeli, da bi bila ta nevljudna država že za nami in srce nam je v prsah bilo hitreje, ko smo izvedeli, da se nahajamo že na jugoslovanskih tleh. Draga, sestrška zemlja. Zgodovina naših narodov je vendar tako ozko zvezana. Imeli smo enega skupnega sovražnika, sovražnika vseh Slovanov, toda ni nas uničil. Naša Slovanska lipa je ostala zelena in njena krona raste in postaja vse silnejša preko tega, da živi še toliko bratov v robstvu, kjer se teptajo njihove pravice. Kdaj pride dan, da zasije tudi njim solnce svobode? Misel, da živi še toliko bratov in sester v sužnosti, kali našo radost pri medsebojnem svidenju in moramo se spomniti, da je treba stati na straži in iztegniti obrambno roko redno, kadar je tega treba. Zdrav sok prepaja vse naše veje in zaman je trud naših nasprotnikov, da bi se posušile.

Prišli smo na vaš strankin zbor bratje in sestre. Prišli smo kot izkušeni borci, da se skupno pogovorimo o naših zadevah, kakor to zahteva naš program, ki je program socializma, poštenega socializma, ki prinese prerojenje človeštvu in ga osvobodi suženjstva kapitalizma brez krvi in nasilja. Zastarele Marxove ideje se morajo umakniti novim modernim principom. Ljudstvo se mora učiti razlike, da bo spoznalo, kje je resnica, da bo vedelo, kje je njegovo mesto. Naš socializem mora zatreti kot svetel žarek v temo in razsvetliti misel delovnega ljudstva. Proletariat obeh slovanskih narodov mora delati za osvobodjenje onečastjenega Dela in za zmago tvornega socializma.

Mesec maj je mesec poganjanja in novega življenja v prirodi. In ko vidiš prirodo, kako vse klije in raste, se poraja v tebi samem novo veselje do dela in zdi se ti, da si tudi ti na novo prerojen, da rodiš nove misli in zletiš z novo silo v višino, kakor ptič pod oblake.

In v mescu maju, katerega prvi dan je praznik dela, smo se sestali v Ljubljani, da se pripravimo na novo delo na polju socializma. Polje je kamenito in daje oračem mnogo dela, predno postane gruda, katero je treba temeljito preorati, plodna. Toda le slab gospodar se bo ustrašil teh zaprek in ovir.

Dober gospodar se ne plaši dela in truda, ker ve, da bo dobro preorano in obdelano polje dalo dobro žetev, pa čeprav morda šele čez nekoliko let. V brazde pade zdravo seme socializma in iz njega vzcvete blagobit in boljša bodočnost ljudstva, osvobojenega iz njegove sužnosti.

Samo dobro se mora poznati in ločiti resnico od prevare. Socializem preteklega stoletja, ki je varal, se mora umakniti novim naprednejšim idejam. Socializem je na pohodu. Socializem mora biti geslo sedanje dobe in socialne zahteve danes ne smejo manjkati v programu nobene politične stranke. Naš socializem je socializem, ki odgovarja vsem potrebam in razvojnim pogojem našega naroda.

Socializem mora biti naroden, ker brez narodnosti ali celo preko narodnosti pravi socializem biti ne more. Socializem se lahko razvije le s posredovanjem in na osnovi narodnosti.

Mednarodnost je nujna stopnja družabnega razvoja in bratstva narodov. Mednarodnost pa ne sme pomenjati slabšanja narodove individualnosti, narodnega duha in narodne samozavesti.

Naš etični nazor o mednarodnosti slikajo naši politični nasprotniki za premalo naroden. Toda domoljubje ne po-

menja peti narodu slavošpeve, temveč delati za blagobit ljudstva. Zagotoviti pogoje za njegovo existenco in poskrbeti za gospodarsko in socialno gotovost. Narod je ljudstvo, delovno ljudstvo, in za narod dela edino le oni, ki ljudstvo ljubi in zanj skrbi. Če ljubimo mi, narodni socialisti, svojo domovino in svoj jezik, povemo s tem, da ljubimo ljudstvo, ki v tej domovini živi, in skrbi za prospeh tega ljudstva je najlepše delo za narod.

Glavni pogoj socializma je prava demokracija. Geslo, ki je izšlo iz velike francoske revolucije »Svoboda, enakopravnost, bratstvo« mora biti smernica za vsakega državljana in na tej osnovi moramo graditi naš socializem. Državo tvorijo vsi razredi ljudstva, vsi so delavci, tako ti, ki delajo z rokami, kakor oni, ki delajo z glavno. Drug brez drugega ne morejo živeti, drug drugega morajo izpopolnjevati in čim težje delo kdo opravlja, toliko več časti zasluži od vseh ostalih sodržavljanov. Amerika naj nam bo takaj za zgled. Tam je doma prava demokracija. Tamkaj se nikogar ne sodi po obleki, temveč po delu, katero opravlja in po njegovih sposobnostih. Vsi morajo delati, za lenuhe tam ni mesta.

Delo za človeka ni sramota, sramota zanj je sebičnost, prevzetnost, zavist in lastnosti meščanskih frakarjev, ki se niso navadili demokratične misli. Polni so napihnjenosti in hoteli bi vladati, da bi še nadalje ostali gospodarji ljudstva in ga še nadalje držali v robstvu.

Enakopravnost v narodu ne pomenja demokracije le v političnem oziru, temveč tudi gospodarsko, socialno in kulturno demokracijo. V zapadno-evropskih državah vlada sicer politična demokracija, o gospodarski demokraciji pa noče tamkaj nikdo izmed buržuazije niti slišati. Ker naš socializem noče odstranjevati te krivice potom diktature, ker vsaka diktatura je narodu v škodo, kar nam kaže nesrečna Rusija, moramo novi gospodarski red pripravljati razvojnim putem. Zrušiti stara poslopja in potem ostati brez stanovanj, kot se je to zgodilo v Rusiji, je nesmisel. Razvojna pot izključuje vsako nasilje, kar je ravno nasprotno od boljševiskih metod. In k temu smeri naš socializem. Voditi ljudstvo po pravi poti, delavca roko v roki z uradnikom, obrtnikom, trgovskim zastavljencem, učiteljem, kmetom in duševnimi delavci. Politični nasprotniki nam očitajo, da nismo niti čisto delavska stranka, niti čisto stranka takozvanih srednjih slojev. In to je ravno naša prednost. Socializem pomenja ljubezen in pravičnost do vseh in od vseh in zato je treba združiti vse sloje v eno skupino, da se ne pride do rešitve, ki bi koristila samo enostransko, temveč celemu narodu, ki je, kot smo že zgoraj omenili, zložen iz delavcev z rokami in duhom. Tehnična napredovanja so sad raznih oseb, oseb raznih stanov in vendar so nam vsem koristna in potrebna. Naša stranka mora voditi tako politiko, da bo imel od nje koristi proletarijat in če organiziramo vse gospodarsko nesvobodne in tlačene stanovne, delamo s tem v korist celote, v korist naroda in to je prava narodna politika.

Kapitalizem ni nevaren le gospodarsko, temveč tudi politično, ker je vedno naklonjen reakciji.

Naša stranka ne sme odbijati inteligence, ker inteligenca naj prablja svojo izobrazbo v korist ljudstva in njena narodna dolžnost je, da se skloni k ljudstvu in ga vzgaja. Poleg tega je potrebno tudi žene vspodbuditi k političnemu delu. Socializem ne pozna razlike med žensko in moškim. Vsi skupaj tvorijo narod in s tem je povedano vse.

Spomnimo se le, na kako visoki stopnji je v Češkoslovaški revnostno in socialno skrbstvo vsled vpliva žen, ki

so pri nas politično enakopravne z možmi in ki soodločujejo v naših zakonodajnih zborih in skrbe za socialno najrevnejše.

Ideja našega socializma se uresniči najhitreje, se zasidra najgloblje v srcu naroda, če bo žena naša sodelavka. Že od zibelke more žena vcepjati otrokom nazore, ki prinesejo boljše, srečno bodočnost. Žene morajo biti prožete z istimi političnimi ideali, kakor možje in samo tak narod, ki ima politično dozorele žene, je resnično napreden narod. Zato nudite ženam priložnost, da spoznajo politično življenje, pomagajte jim spoznati tehniko javnega udejstvovanja in bodite jim učitelji in svetovalci.

Roko v roki, združeni v medsebojni, resnično bratski ljubavi delajmo k uresničenju ideje, ki jo proglašamo naš socializem. Oborožimo se z vstrajnostjo in bojimo se odločno proti vsem nasprotnikom našega socializma.

25 letni jubilej „Jednote češkoslovaških železničarjev“.

Praga, 12. junija.

9. in 10. junija so se zbrali delegati železničarjev iz vseh delov Češkoslovaške, da proslavijo 25letnico svoje organizacije »Jednote nameščencev češkoslovaških železnic«. Slavnosti se je udeležil tudi zastopnik Zveze jugoslovanskih železničarjev tov. Ivo Barl, ki je bil povsod prisrčno in navdušeno sprejet. Med »Jednoto« in »Zvezo« so namreč že v stari Avstriji obstojali najprisrčnejši odnosi, ker slonita obe organizaciji na narodni podlagi.

Slavnosti so se otvorile s 26. rednim občnim zborom »Jednote«, ki se je vršil 9. junija. Kako močna je »Jednota«, sledi iz tajniškega poročila, ki ga je podal glavni tajnik poslanec Buřival. Prometa je bilo v prošlem letu 5.599.497 Kč. »Čsl. železničarski list« izhaja v 55.000 iztisih, »Slovaški železničar« pa v 10.000 iztisih. Stalna tajništva obstoje razun v Pragi še v 11 drugih mestih. Vseh podružnic je 464; samo v zadnjem poslovnem letu je bilo ustanovljenih 37 podružnic. Za načelnika je bil ponovno izvoljen tov. Prohazka, strojevodja v Pragi.

Naslednjega dne 10. junija se je vršilo manifestacijsko zborovanje, ki so mu prisostvovali tudi ministri, poslanci in senatorji narodne socialistične stranke, za katero pomeni »Jednota« pravi kader. Minister zunanjih del dr. Beneš, ki je v zadnjem času vstopil v narodno socialistično stranko, je zbor radi odsotnosti brzojavno pozdravil.

Slavnostni govor je imel senator Vaclav Klofač kot ustanovitelj »Jednote«. Spominjal se je prvega početka »Jednote«, katere zgodovina pomeni zgodovino narodno-socialistične stranke. Povdarjal je, da so železničarji, organizirani v »Jednoti« ob prevratu vse svoje sile stavili v službo države. Če bi takrat ne bilo »Jednote«, bi izgubili državo! Zato je dolžnost naroda, da se pri tej priliki spominja velikih zaslug »Jednote«. »Jednota« in nar. soc. stranka sta doslej delali skupno roko v roki in tako mora biti tudi naprej.

Za tem je govoril minister železnice Stříbrny, ki je omenil, da je izšel iz vrst železničarjev. Ime »Jednote« bo ostalo zapisano v zgodovini češkoslov. naroda, ker ima največje zasluge za konsolidacijo države. Kot železn. minister se je zahvalil železničarjem »Jednote« za vse, kar so dobrega storili za svobodo naroda in konsolidacijo države.

Nato je govoril glavni tajnik posl. Buřival, nadalje posl. Hrušovský v imenu železničarjev iz Slovaške, senator Kleček za klub senatorjev,

senator Stastny za češko delavsko zvezo, obč. svetnik Menger kot zastopnik praškega župana, prof. Pichl za delavsko vseučilišče in senator Lisý za zvezo malih poljedelcev.

Posebno navdušeno je bil sprejet govor zastopnika ZJŽ tov. Barla, ki se je spominjal sodelovanja čeških železničarjev pri ustanovitvi ZJŽ ter je povabil »Jednoto« na glavni zbor jugoslovanskih železničarjev, ki se bo vršil še tekom tega leta v Ljubljani, na katerem se ustanovi enotna fronta vseh jugosl. železničarjev, ki bo pomenila velik korak naprej k zvezi vseh slovanskih železničarjev.

Na zboru so bili prečitani tudi brzojavni pozdravi osrednjega vodstva ZJŽ, Narodno-soc. strokovne zveze in Načelstva narodno-socialistične stranke v Ljubljani.

Po manifestacijskem zborovanju se je formiral po mestu spreved, v katerem je korakalo nad 15.000 železničarjev z 10 godbami in številnimi zastavami. Na čelu spreveda se je nosila standarda z napisom: »Jednota nameščencev češkosl. železnic 1898—1923.« Ta veličastni spreved je vzbudil v Pragi veliko pozornosti.

To je v glavnem poročilo o proslavi, ki bo gotovo zanimalo jugoslovanske somišljenike; k podrobnostim se še povrnemo o drugi priliki.

Hamburg.

Veliko se govori o novoustanovljeni internaciji v Hamburgu. Posebno naši socialni demokrati raznih struj poskušajo z novo internacijo nakriti svojo pozabljenosti prepuščeno stranko. Slovenski proletarijat pa ostaja hladen vspricho vseh slavošpevov hamburški internaciji; hladen iz enostavnega razloga, ker dobro ve, da od germanskih internacij nima ničesar pričakovati.

In res, do danes slovenski proletarijat še ni imel nobenega haska od raznih internacij. Internacije so doslej le drobile njegovo nacionalno in s tem socialno odporno silo ter pod svojim geslom uvrščale našo zemljo v podrejeno socialistično kolonijo, katero je lahko prosto izrabljaj vsakdo, ki je iz zapada prihajal v imenu Marksa.

Vendar navzlic izdajstvu internacijale v svetovni vojni, navzlic dosedanjemu izrabljanju internacijale za germanski imperijalizem in militarizem, ne zanikamo, da bi internacijala ne mogla biti predstavništvo za enotno vodstvo svetovnega proletarijata. Toda internacijala bi se morala povspeti na resnično človečansko stališče socializma in bi morala v resnici ščititi revne pred mogočnimi, malega človeka pred velikim izkoriščevalcem in male narode pred velikimi narodi. Pa kaj se hoče? Želja po taki internaciji ostaja zaenkrat samo nedosegljiv ideal.

Zlo vseh internacijal leži v tem, da so bile začete s komunističnim manifestom in se še do danes niso mogle oprostiti marksističnega materialističnega zgodovinskega naziranja. Vse internacije so do danes podrejele etične sile materiji, mesto da bi se obe življenjski činjenici medsebojno sporedile in izpopolnjevale. Vse to pa samo zato, da se uduši glas teptanih, socialno, politično, gospodarsko in kulturno zapostavljenih malih narodov, na korist germanstva, ki si prisvaja hegemonijo nad svetom. Poleg tega je tudi brez dvoma, da se germanstvo oblači v internacijalno obleko samo zato, da uganja nacionalno-zavojevalno politiko, prav tako se despoti obdajajo z božjo milostjo, da vladajo tudi brezbožno.

Za nas ni boljše nova hamburška internacijala od razpuščene prve, druge in pol internacijale in nimamo prav

ge in druge in pol internacionale in nimamo prav nobenega povoda, da bi se ji priključili. Razumljivo je zato, da so češki narodni socialisti s protestom zapustili hamburški kongres, ker niso mogli izdati narodnih interesov slovanskega proletarijata in ga prepustiti germanški hegemoniji. In to tem manj, ker bi se s tem odrekli vsem zaključkom svetovne vojne, ki so vsaj deloma prinesli svobodo slovanskim narodom.

Hamburško internacionale smatramo v tej sestavi prav tako za mrtvorojeno dete, kot so bile doslej vse internacionale.

Razvoj slovanskega socializma bo šel preko hamburške internacionale svojo pot naprej. Pot je jasna. **Slovanske narode bo njihov lastni socializem združil v vzajemnem odporu proti domačemu in tujemu kapitalizmu.** Ta odpor bo dovolj silen, da bo odrešil slovanske proletarce vsakega izkoriščanja in jim izvojeval družabni red pravice in do-brega življenja. —aa—

Politične vesti.

Notranjepolitični položaj.

Naša notranja politika stoji pod utisom bolgarskih dogodkov. Verjetno je, da je bolgarska revolucija silno razburila vse politične duhove v Beogradu. Revolucije namreč niso male stvari. Pri tem gre večinoma za glave, in to za glave glavnih politikov. In Bolgarija je na vse zadnje naš sosed, in ako pri sosedu gori je treba pravočasno poskrbeti, da se ne vname tudi slama na lastnih strelah.

Zato so politiki in državniki v Beogradu ta teden silno nervozni; mogoče jim očita tudi vest, da vendarle niso delali tako, da bi bil narod z njimi povsem zadovoljen. In če izbruhne potem kje v bližini čez noč kaka revolucija, se spomnijo tudi mogočnejši na možnost, da se jih postavi tako čez noč pred vrata vladne palače, v kateri so mislili ostati in neovirano vladati tje do mirne smrti. Na svetu je pač vse izpremenljivo in, če kak tak državnik misli, da ima ravno dovolj policije in žandarmerije, pa že leži na cesti.

Cesa vse tak »dogodek« ne napravi! Prejšnji teden se je zdramil celo naš stari Pašić in izpregovoril v parlamentu o notranjem položaju. Govoril ji o avtonomiji in centralizmu. V nedeljo se je zopet oglašil Radić in udrihal na desno in levo. Torej dva prelepa in prevažna govora, od katerih bi živeli naši časopisi najmanj 14 dni, pridni in pošteni državljani pa bi se lahko navduševali za tega ali onega, pokazala bi se državnostvornost v najlepši luči. Pa ti pride čez noč revolucija tam pri sosedu in vsi lepi govori so pozabljeni in nikdo se ne briga več zanje. Pašić sedaj lahko kašlja in sestavlja nov govor, Radić se mora še enkrat napihovati in pošteno zmerjati, da ga bodo ljudje slišali in časopisi o njem pisali.

V parlamentarnih odsekih razpravljajo o vojaškem in uradniškem zakonu. Upati je, da bo razprava o uradniškem zakonu še ta teden končana, na kar se začne razprava v plenumu zakonodajnega odbora. Kakor vse kaže, se vladi z uradniškim zakonom ne mudi preveč, ker sicer bi delala na to, da se delo bolj pospeši.

Svetovni pregled.

BOLGARIJA.

Revolucija. V Bolgariji je izbruhnila pretekli teden revolucija. Gotovi krogi, ki z dosedanjjo vlado niso bili zadovoljni, so jo enostavno odstranili s silo ter se polastili sami vodstva. Bolgarija je bila demokratična država, to se pravi, ljudstvo se je vladalo po svojih poslancih samo. Ona politična stranka, ki je imela večino poslancev je postavila potem vlado in vladala v imenu večine. Ves čas po vojni je bila na krmlu kmetska stranka. Šele pred kratkim so se vršile nove volitve, pri katerih je dobila kmetska stranka 220 mandatorov, vse druge stranke pa le 33. Premoč kmetske stranke je bila torej velikanska. Ta velikanska premoč v številu poslancev pa je le navidezna in ne odgovarja resničnemu mišljenju bolgarskega naroda. Pri volitvah je bilo oddanih 557.459 glasov za kmetsko, 460.049 glasov za druge stranke. Vidi se, da je imela kmetska stranka sicer večino glasov, toda ta večina nikakor ne odgovarja

večini poslancev. Da je pa večina poslancev tako velika, temu je kriv volilni red, ki ga je uvedla kmetska stranka sebi v prid.

Duša kmetske stranke je odstavljena ministrski predsednik Stambolijski. Stambolijski je bil proti temu, da bi se bila Bolgarija udeležila na strani Nemčije svetovne vojne. Bil je zato med vojno preganjan in zaprt. Po vojni je prišel na vlado in se ves čas pošteno trudil, da popravi vse zlo, ki je zadelo Bolgarijo radi Nemcem prijazne politike dotedanjih bolgarskih vlad pod nemškim kraljem Ferdinandom. Stambolijski je energičen mož, neke vrste »diktator«. S krepko roko je vodil bolgarsko politiko in pogazil vse, kar se mu je stavilo nasproti. Stambolijski je po celem svojem mišljenju Slovan. Hotel je sprijazniti Bolgarijo z našo državo, in se mu je to do neke meje že tudi posrečilo. V to svrhu je skušal zatreti komitaške bande, ki so vedno vznemirjale naše meje v Macedoniji. Bolgarski komitaši zastopajo namreč mnenje, da je Macedonija bolgarska in ne naša, in da jo morajo na vsak način pritegniti zopet k Bolgariji. Stambolijski pa je stal na temelju mirovnih pogodb, ki prisojajo Macedonijo nam.

Radi tega sovražijo komitaši tako silno Stambolijskega. Njegova krepka in včasih tudi neusmiljena roka, sovražstvo komitašev in Nemcem prijazno mišljenje velikega dela bolgarske inteligence, vse to je vrglo Stambolijskega. Revolucionarji so se sicer polastili vlade, toda Stambolijski jim je ušel in s tem dejstvom je zmaga revolucionarjev jako dvomljiva in ni izključeno, da bo njene slave prav kmalu konec. Stambolijski je šel med svoje zveste kmetske pristaše in zbira tam čete, da vrže prej ko mogoče, novo revolucionarno vlado.

Zanimivo je, da se je kralj, ki je po rodu Nemec, takoj pridružil revolucionarjem, razpustil parlament in imenoval revolucionarno vlado. Vesti govore, da se zbirajo okoli Stambolijskega močne čete in da že zmaguje. Zeleti in upati je, da zmaga Stambolijski popolnoma in da napravi v Bolgariji red. Seveda bo v slučaju njegove zmage, katero, kakor smo že rekli, želimo in pričakujemo, nastal v Bolgariji takoj spor radi dinastije. Ni namreč verjetno, da bi hotel imeti Stambolijski kralja, ki se je družil z revolucionarji, njegovimi zakletimi sovražniki. — Zalostno pa je, da mori zopet brat brata, samo da zadovolji strasti posameznikov.

ROMUNIJA.

Romunska kultura. Večkrat smo že poročali o Romuniji, tej najbolj temni balkanski državi. Razmere postajajo tam tako škandalozne, da se je začelo evropsko časopisje resno baviti z njimi. Vsakogar, ki temu ali onemu vladnemu podrepniku ne dopade, enostavno zapro. Če se jim pa še manj dopade, ga tudi tebi nič, meni nič kar na lepem ustrelje. Vladati morajo res že neznosne razmere, da se je zganil te dni celo vladni stranki pripadajoči poslanec ter interpeliral vlado radi umora treh uglednih meščanov. Ti meščani so bili nekemu vsemogočnemu gospodu neljubi. Naznanil jih je, da so komunisti. Seveda so jih takoj prijeli, uklenili in gnali v zapor. Med potjo v zapor pa so jih žandarji ustrelili. Posebno slabo se godi delavcem. Vsak delodajalec sme z delavci delati, kar se mu zljubi. Nobenega zakona ni, ki bi ščitil delavca. Delodajalec obljubi delavcu, ki ga najame, dnevno 150 lejev mezde. Ko pride sobota, dan izplačila, pa delavec ne dobi po 150 lejev na dan, temveč le po 120 lejev. Bog ne daj, ako bi se delavec proti tej očitni goljufiji pritožil, takoj ga zapro kot komunista. Kaj pa je romunska ječa, to ve vsak tamkajšnji delavec; radi tega si pusti rajše utrgati konec tedna zaslužek, kakor da bi se pritožil in »rajzal« potem v romunski zapor. Romunski podjetniki iščejo po celem svetu kvalificiranih delavcev, ker jih v Romuniji primanjkuje, *toda delovski listi vseh zapadnih narodov neprestano svaré delavstvo pred Romunijo.*

FRANCIJA.

Čuden slučaj. Pretekli teden je zagovarjal bivši francoski ministrski predsednik Viviani kot odvetnik neko stranko pred sodiščem. Med zagovorom

je naenkrat izgubil govornico in postal popolnoma nem.

NEMCIJA.

Nemška morala. Te dni se vrši v Münchenu, glavnem mestu Bavarske, proces, v katerega so zapleteni nemški fašisti ali »Hackenkreuzler-ji«. Ta proces je posvetil z bengalično lučjo v moralni propad nemškonacionalne družbe. Niso navadni ljudje, ki stoje pred sodnim stolom. So to izobraženci, ljudje, ki so zasedali ali še zasedajo visoka mesta, med njimi tudi vseučiliški profesor dr. Ruge. Ti ljudje se pač ne morejo zagovarjati, da so bili mogoče zapeljani; ne, oni so popolnoma odgovorni za svoja dejanja. Nekega dne je prišel visok francoski oficir v München. Stopil je v zvezo z nacionalnimi krogi in jim predložil svoje predloge. Bavarci naj pomagajo Francozom, da se uniči odpor Prusov v ruhrskem ozemlju. V zahvalo bo Francija podprla Bavarsko, da postane velika. Avstrija razun Dunaja se pridruži Bavarski, Dunaj dobe Čehi. Tako nastala Velika Bavarska se združi z Württembergom, Badensko, s hessenskim ozemljem, Hannover-om ter Bremen-om v »Rensko zvezo«. Bavarskim nemškim nacionalistom se je ta predlog dopadel ter so sklenili, da ga bodo z vso močjo podpirali. Francozi so pošiljali denar, nemški nacionalci so ga pa sprejemali in »delali«. Glavni voditelji so se pa vendarle zbal, da bi ta ali oni kaj izdal, ter kratkoma sklenili vse nezanesljive nemške nacionalce, torej svoje prijatelje in sobojevnike, pomoriti. Nabavili so si potrebnega strupa, da bi jih z njim spravili kratkim potom na oni svet. Marsikateri ugledni Nemec je izvedel šele pri zaslišanju prič v sodni dvorani, da je bil tudi on na listi zaznamovanih ter da bi moral v kratkem izginiti s tega sveta. Izdati so hoteli svojo domovino, pomoriti svoje najožje prijatelje in tovariše, vse v imenu velike nemške nacionalne ideje. Slika, ki jo nudi proces v Münchenu, kaže pač jasno, kako nacionalni so ti isti ljudje, ki imajo nacionalnost vedno na jeziku.

Poročila z dežele.

Zagorje ob Savi. V Zagorju je ustanovitev meščanske šole z ozirom na vreden industrijski okraj nujna narodna kulturna potreba. Za to šolo se je zavzel prejšnji občinski odbor pod vodstvom župana nadučitelja I. Levstika. NSS-odborniki sedanjega občinskega odbora so se zavzeli z vso vneto, da se ta ideja tudi izvrši in tako pripomore mladini slovenskega proletarijata do strokovne izobrazbe. — Enoglasni sklep sedanjega občinskega odbora je bil, da se gradi na parceli posestnika gospoda M. Weinbergerja meščanska in ljudska šola skupno v enem poslopju in da se s tem reši pereče šolsko vprašanje z ozirom na pomanjkanje šolskih prostorov in stanovanj za učitelje. — Na občinski seji, ki se je vršila dne 11. t. m., pa so zavzeli nekateri občinski odborniki JDS, SLS in JSDS nerazumljivo stališče ter napadali odbornike NSS, ker so stavili predlog za ustanovitev te prevažne kulturne institucije. — Odsek, ki je bil enoglasno izvoljen, da izvrši tehnično stran sprejetega predloga, po županovi krivdi ni bil sklican in ni izvršil važne naloge, da bi odkupil zemljišče ter preskrbel načrte. NSS-odborniki, ki radi županove nedelavnosti in netemeljenih očitkov, ki so imeli namen ovreči enoglasne sklepe prejšnjih sej, zapustili sejo in tako demonstrativno pokazali celokupnemu odboru, da vztrajajo na sklepih občinskega odbora in udejevitve svojega predloga. — Razumljivo je, da so okoliške občine, ki so po pretežni večini v rokah klerikalcev, proti meščanski šoli v Zagorju iz enostavnega razloga, ker ne marajo prispevati za kulturne svrhe lastnih otrok in otrok slovenskega proletarijata. Da pa se protivijo z ozirom na finančne žrtve za to kulturno institucijo tudi inteligenti, ki sede v občinskem odboru v Zagorju, je povsem nerazumljivo, ker bo vendar treba poiskati kritja za zidavo in vzdrževanje meščanske šole pri vseh slojih, ne samo pri eni firmi. Čudno je samo to, da so bili brez premisleka votirani krediti za nabavo občinskega bika in mrjasca, v kulturne svrhe pa naj ne bi bilo »pare«! NSS-odborniki

vztrajajo na tem, da se sklepi prejšnjih sej izvrše; če pa odborniki drugih v občinskem odboru zastopanih strank ne vztrajajo na tem, pade nanje vsa odgovornost za »kulturni škandal«, ki bi moral biti v naši narodni državi sploh nemogoč.

Strokovni vestnik.

Ljubljanskemu ročnemu in duševnemu delavstvu. Na naš zadnji poziv, da naj se ljubljanski ročni in duševni delavci strokovno organizirajo, se je prijavilo že lepo število novih članov. Akcija je torej započeta in upamo, da se bo podružnica NSSZ dvignila nad vse častno in bo potem pričela boj proti škodljivcem delavstva. Pozivljemo vse, ki se bore za svoj obstanek in za pravice proletarijata, da se nemudoma prijavijo v našo strokovno organizacijo. Prijave sprejema tajništvo NSSZ v Narodnem domu, I. nadstropje, desno.

Upravni odbor je imel v nedeljo 10. t. m. svojo redno sejo, na kateri je sklenil pozvati vse podružnice, da prično z reorganizacijo in agilnejšim delovanjem. Pozivljamo zato vse podružnične odbore, da v smislu navodil, ki so jih prejeli tovariši upravni odborniki, prično z delovanjem strogo po dobljenih navodilih.

Pretepanje vajencev. Te grde razvade se poslužujejo še dandanes nekateri mojstri misleč, da se morejo le s pretepanjem izučiti vajenci v njihovi stroki. NSSZ je že večkrat protestirala proti pretepanju vajencev, a se še vedno dogajajo taki slučajji. Nedavno je mojster Kristan pri tvrdki Samasa tako pretepel vajenca A. F., da je moral iskati zdravniške pomoči. Da preprečimo tako surovo postopanje, je treba javiti vsak tak slučaj pristojni oblasti, ki je dolžna ukreniti vse zoper pretepanje vajencev.

Zagorje. Dne 1. junija t. l. se je vršila na Dunaju glavna skupščina Trboveljske premogokopne družbe. Najbolj zanimiva točka dnevnega reda je sklep, razdeliti od čistega dobička za leto 1922 50% dividende ter da se poveča kapital družbe od 25 do 50 milijonov. — Torej 50% bodo dobili delničarji T. p. d. samo za dividende za l. 1922, koliko so pa že prepisali na novi račun, to je seveda neznano. Ali ste slišali, ljudje božji, 50% bodo delničarji zaslužili, če pa delavci prosijo za kako zboljšanje, takrat ni denarja! Kje je še enako podjetje, ki toliko nese, kakor akcije T. p. dr.? To je znoj delavca-trpina, to so solze lačnih delavskih otrok in bednih žen, in sedaj vandrajo ti lahko pridobljeni milijončki v žep kapitalistov, da bodo mogli z rodbinami razkošno živeti po mestih, topicah in raznih letoviščih! — Trb. prem. družba se je o priliki svoje 50 letnice sicer malo spomnila svojih uradnikov in poduradnikov, ni pa mislila na ogromno maso svojih delavcev, ki ji dvigajo črne dijamante iz temnih globin. — Ne zavidamo poduradnikov, da so prejeli dvojno plačo, prav je, da si malo opomorejo — skrajno krivično pa je, da so dobili uradniki po 30, 40, 50 in celo 60 tisoč kron izplačanih, delavci pa prav nič. Kajti tisti milijon, ki ga je družba naložila za invalide itd. je pač malenkost, na katero gotovo nihče ne reflektira! Pravijo, da pri življenjskih potrebščinah nihče ne sme več zaslužiti kot 25%, a to velja menda le za — branjevke in druge male ljudi, ne pa za naše jugoslovanske kapitaliste, vse po geslu: »Tatiče obešajo, tatove puste pri miru!« — Vidi se torej, da to podjetje prav dobro stoji, samo da so nas poprej drli nemški, madžarski itd. — sedaj pa jugoslovanski delničarji — kapitalisti, ki niso nič boljši od onih, da, še celo bolj odirajo svoje brate, proletarce. Treba je torej, da se dela naprej za socializacijo rudnikov, da bo potem delavec dobil delež svojega zaslužka, in ne samo — drobtinic z bogato obložene mize brezsrčnih jugoslovanskih kapitalistov. — Da pa delavec-trpina ne bo še dalje delat takorekoč zastoni, se je treba pripravljati na mezdno gibanje ter na vse, kar je s tem v zvezi, kajti dovolj je že stradanja in pomanjkanja! Tovariši, bodite pripravljeni, kadar vas kliče blagor vaših svojcev, da bomo častno pričeli, vodili in uspešno končali boj rudarjev za zboljšanje mezd!

Jesenice. Tukaj bijemo hud boj, boj za svoj življenjski obstanek. Zadnja pogodba, ki je bila sklenjena mesca marca, že dolgo ne zadostuje, ker draginja, namesto da bi pojemale, vedno bolj raste, naše plače so pa ostale enake. To je dalo večinski organizaciji povod, da je vložila spomenico, ki zahteva 40% zvišanja na temeljne plače, zgradbo prepotrebne delavske kopelji, katere, žal, za tako število delavstva do danes ni; kar imamo sedaj, ne odgovarjajo pro-

storno, še manj pa higijenično svojemu namenu. Nadalje se zahteva zgradba stanovanjskih hiš, kar podjetje odlaga od leta do leta. Tudi vsakoletni plačani dopust imajo že vse moderne tvornice. Nad prostorom, kjer se nalaga premog, se mora napraviti streha. — Za te pravične zahteve gremo mi, narodni socialisti solidarno v boj, če treba, tudi v stavko.

Polzela. Pri nas imamo v zadnjem času prave križe in težave s podjetnikom. Po ustanovitvi organizacije nam skuša škodovati, kakor le more. Podjetnik je napram delavstvu popolnoma brezobziren in je svojim podrepnikom dal še posebno stroga navodila, da se tem sigurneje lahko vrši pritisk na delavstvo. Tako imamo razumeti šikaniranje, ki ga je započel mojster Kandušar, ki vidi črno, kjer je belo, in belo, če je črno. Ta mojster se bo igral z ognjem toliko časa, da se bo temeljito opeknel. Organizirano delavstvo se kapitalističnega terorja ne boji in bo vse napade s podvojeno silo odbijalo. To si naj zapomnijo vsi, ki nam hočejo škodovati.

Kočevje. Narodna zavednost. Tukajšnje Zadržno industrijsko podjetje, ki je veja Gospodarske zveze v Ljubljani, ima zaposlenih sedem Italijanov, ki odjedajo kruh domačinom zato, da roma par vinarjev dobička več v klerikalne žepe. Kje je sedaj Jugoslovanska strokovna zveza, ki ima nalogo ščititi domačine? Pa bo še trdila, da ščiti interese delavstva, čeravno vidimo povsod le obratno. Uboga narodna zavednost, ki te zatajujejo za par kapitalističnih grošev!

Izobraževalna društva in sodrugi. Zidar, »sodrug« G. smatra delavska izobraževalna društva za nepotrebna in jim daje zato tako »lepa« imena, da si jih ne upamo napisati. Tudi odvajajo vajence od društev in posebno od pevskega odseka Slov. zid. in tes. društva, ki mu je baje trn v peti. Sodrug povemo, da bo njegova internacija nala še prej skrahirala, ker se poslužuje agitacije proti izobraževalnim društvom. — Narodni zidar.

Slovensko zidarsko in tesarsko društvo sporoča, da se vrše **pevske vaje** vsako sredo in soboto ob pol 8. uri zvečer v posebni sobi gostilne pri »Znamenju« v Prisojni ulici. Vabi vse stavbinske delavce in njih prijatelje- pevce, da pristopijo k pevskeemu odseku, ki se lepo razvija.

Iz vrst stavbinskega delavstva. V eni zadnjih »Strokovnih borb« se je oglašil »sodrug« Fr. Vr. . . . e in pozabil pri tem na načelo »piši vselej resnico«. Ker nismo zagovorniki laži, pa tudi ne kapitalistov, temveč hočemo biti objektivni, moramo sodrugu V. očitati, da je namenoma potvoril resnico, kar mu lahko dokažemo vsi, ki smo bili in smo zaposleni pri tvrdki Bricelj. Sevč, če nekdo pozabi, da je v službo sprejet za zidarja in ne za komunističnega apostola, mu ni pomagati pri vsej najboljši volji.

Sodrug V. se spušča tudi v napade proti zidarju S., češ, da ga bole zlati prstani na roki. Prijatelj V., ko zmaga komuna, vam jih S. gotovo odstopi polovico. Znajte pa, da jih je pošteno kupil in jih sme zato nositi brez vašega privoljenja. Sploh pa se nam ne zdi vredno polemizirati z vami. Pišite vselej resnico in pritrđili vam bomo. Zavedno narodno stavbinsko delavstvo pa vabimo, naj se otrese laži-komunistov in social-patrijotov svetovnega internacionalnega naziranja, ker vidimo, da smo radi tega naziranja **domačini brez kruha** in se maste tuji. Stopimo vsi v vrste NSSZ, kjer je mesto zavednega slovenskega delavstva. — Nekdo, ki vse vidi.

Mladinski vestnik.

Litija. Dodatno k poročilu o razvitiu prapora »Bratstva« sporočamo, da je za prapor darovala tovarišica Zora Borštnarjeva 50 dinarjev; za praporščaka je bil izvoljen brat Ivan Zupan, katerega ime je zadnjič pomotoma izostalo.

Tedenske novice.

Centenim naročnikom. Pričetkom tega mesca smo priložili našemu listu položnice z navedbo zneska na zaostali naročnini do konca tekočega mesca s pozivom, da zaostanek čimprej poravnajo. Lepo število naročnikov se je doslej sicer že odzvalo, vendar jih je še nekaj, ki odlašajo s plačilom zaostanka. Prizadete ponovno prosimo, da nam brez odloga pošljejo zaostalo naročnino, da ne bo pri dopošiljanju lista nobenega presledka in da se izognejo nadaljnjim stroškom, ki jih povzroča večkratno izterjavanje. Kakor se zahteva od uprave redno in točno dostavljanje lista, tako naj tudi naročniki redno in točno plačujejo naročnino.

Red za red, točnost za točnost! Z odlaganjem naraščajo naročnikom zneski, ki jih potem težje urpe, dočim pri rednem plačevanju, bodisi mesečnem ali četrtletnem, vsak naročnik lahko zmoro nizko odmerjeno naročnino. S prihodnjo številko ustavimo nadaljnje pošiljanje lista vsem onim naročnikom, ki svoje naročnine nimajo poravnane najmanj do konca maja t. l., zaostanke pa bomo prisiljeni iztirjati drugim potom. Iznos zaostale naročnine ter čas, od kedaj datira zaostanek, je razviden iz položnic, priloženih prvi junijski številki!

Državna realna gimnazija v Ptujju. — Sprejemni izpit za prvi razred bo v soboto 30. junija t. l. Vpisovanje se vrši isti dan od 8—9, na kar se začne pisni izpit iz slovenščine in računstva (od 9—11). Popoldne bodo ustneni izpiti. Priglasila se sprejemni izpit se lahko izvrše tudi pred 30. junijem osebno pri ravnatelju ali pisмено po pošti. Predložiti je treba rojstni list in izpričevalo osnovne šole z redi iz verouka, slovenščine in računstva.

Protestni shod javnih nameščencev v Ljubljani. — V nedeljo 10. t. m. se je zopet vršil protestni shod javnih nameščencev in železničarjev pred Mestnim domom v Ljubljani. Govorilo se je zopet o bedi, nesramnosti vlade, ki tera svoje uslužbence in njihove družine v obup in pogubo, sprejela se je zopet resolucija in odposlala na »merodajna« mesta, uprizoril se je celo pohod skozi mesto pred vladno palačo — vse drugo bo ostalo pri starem. Kvečjemu bo »zletel« ta ali oni, ki se resno zavzema za edino akcijo, ki bi kaj zalegla; za plačilo ga bodo potem zasmehovali »zmernejši«, češ: kdo te je pa silil k temu, prav ti je, nam se kaj takega ne more pripetiti! — Prav v kratkem se bodo oglasila vladna trobila: »Država je v nevarnosti, poglejte na meje! Bolgarska revolucija, madžarske grožnje, Lah steza vrat, na albanski meji ni miru, v škripnih smo, kaj hočete sedaj? Potrpajte, država je v nevarnosti!« — Da, mogoče je država res v večji nevarnosti, kot je bila kedaj prej, pa ne vsled tega, ker škilijo sosede čez plot, temveč, ker vlada sama na vse mogoče načine ogroža obstoj države, ker zlasti izpodbija stebrišče vsake države, ker upravlja javno uslužbenstvo. Ne pozabite, zakrknjeni vladni oskosrčnejši, da so javni nameščenci ljudje, ki morajo jesti, če hočejo živeti. Živeti pa hoče tudi najmanjši črv, k temu ga silil naravni nagon. Ko pa pri človeku zmaga inštinkt nad pametjo, postane zver — lačna zver. — Tako daleč hočete s svojim postopanjem spraviti javne nameščence!

Strela je ubila v terek brzozavnega nadziralca g. Alojzija Zalarja, ki je preiskoval pokvarjeno telefonsko progno na Dovozni cesti v Ljubljani. Vestni in marljiv delavec je našel nepričakovano pri izvrševanju svoje službe tragično smrt. Nekje na progi je udarila strela v telefonsko žico ter ubila telegrafskega uslužbenca, ki zapuščal vdovo in nepreskrbljenega otroka v bedi. — Ob istem času, nekje pri Litiji, je baje dobil drug telegrafski uslužbenec hud električni udarec, ki pa ni bil smrten. — In kako se plačuje tako naporno in nevarno delo? Z več kot beraškimi prejemki, zapostavljanjem in preziranjem! Tovariši, zahtevajte za pošteno delo pošteno plačilo! Nesrečni Zalarjev slučaj naj vam bo v bodriho, da nastopite odločno in strnjeno za pravice duševnega in ročnega delavstva. S tem boste tudi dejansko pomagali vdovi in siroti postrtovalnega ponesrečenega tovariša, ki naj počiva v miru!

»Odstopil« je svojo zakonsko polovico v Skoplju Vlad. Popović za 5000 Din kavarnarju Blažu Božiniču. Pa ni imel sreče. Policija je ta »kšeft« kratkoma razveljavila. — Kdo je sedaj bolj nesrečen: Popović ali Božinič ali — žena, ni znano.

Jama pod Babjim zobom. Pod Babjim zobom se nahaja lepa in prostrana kraška jama, polna krasnih kapnikov. Že zato, ker leži v bližini Bleda, nam nekako nadomestuje »Postojnsko jama«, ki je »pripadla« Lahom. Jama je bila sicer že preje znana, vendar le malo obiskana. Sedaj so popravili pota in vhod. V nedeljo 10. t. m. se je vršila otvoritev pod vodstvom »Prometnega društva« in »Jugoslovanske zveze za tujski promet«.

Odbor za prenos judenburških žrtev in Ivana Endlicherja nujno prosi vse one posameznike, društva in korporacije, katerim je dostavil ali izročil razglednice s spomenikom na grobu narodnih mučnikov in razglednice Ivana Endlicherja, da skušajo razprodati kolikor mogoče veliko razglednic. Slike so predvsem lep spomin na naše narodne žrtve in na naše osvobojenje; ni pa pri tem pozabiti, da je izkupiček razglednic namenjen podporam vdov in sirot

judenburških žrtev, za katere ne skrbi ne država, ne pokrajina — nihče. Narodna čast zahteva, da zlasti revne sirote ne ostanejo zapuščene. — Zlasti oni naj obilno segajo po razglednicah, kateri k vsem velikim stroškom prevoza do sedaj še niso nič prispevali. Zneske je pošiljati na naslov: Goslar Branko, Breg 10, II. Ljubljana. — Odbor.

Nabiralnih pol, katere je razposlal Odbor za prenos judenburških žrtev, nekateri gg. nabiralci vkljub večkratnim opominom do danes še niso vrnili. Ker odbor likvidira in mora javnosti predložiti račun, nujno prosimo vse posetnike nabiralnih pol, da jih nepreklicno vrnejo — tudi prazne — do 20. junija t. l. Proti onim, ki bi pol ne vrnili oziroma ne vpslali nabranih zneskov, ali drugače ne opravičili zamude, je odbor prisiljen uporabiti zakonita sredstva. Odbor.

Toča je hudo potokla 7. t. m. popoldne zlasti krompir in fižol. Škoda je velika, posebno v ljubljanskem, litijskem in kočevskem okraju. Take debele in goste toče ne pomnijo niti stari ljudje. Ležala je ponekod še drugi dan. Seveda je čez noč vse zmrznilo pod in okoli ledene skorje.

Sneg na Pohorju. Tudi iz Maribora se čuje, da je nastopil v četrtek, 7. t. m. hud mraz, tako da je Pohorje pokrila sneg, v nizini pa je slana napravila precej škode.

— **Čevlje kupujte** od domačih tovarn tvrdke Peter Kozina et Ko., z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na drobno in debelo v Ljubljani, Breg 20 in Aleksandrova cesta 1.

THE REX Co., Ljubljana
Gradišče 10. • Telefon št. 268 int.
Brzovezniki.

Gospodarstvo.

Koliko je vreden dinar?

	Ta teden	Prejšnji teden
	dinarjev	
100 švic. frankov stane	1620.—	1468.—
100 franc. frankov „	580.—	525.—
100 laških lir „	418.—	373.—
100 čeških kron „	270.—	242.—
100 nemških mark „	0.10	0.12
100 poljskih mark „	0.11	0.15
100 avstrijskih kron „	0.12	0.12
100 ogrskih kron „	1.18	1.60
100 bolg. levov „	100.—	86.—
100 dolarjev „	9000.—	8100.—
100 angl. funtov „	37502.—	37500.—

Curiška borza.

	13. junija	6. junija
	švicarskih frankov	
100 dinarjev	je stalo	6.30 6.65—
100 franc. frankov „		35.65 36.—
100 laških lir „		25.75 28.05
100 čeških kron „		16.58 16.60
100 nemških mark „		0.007 0.0078
100 poljskih „		0.009 0.0098
100 avstrijskih kron „		0.0078 0.0078
100 ogrskih „		0.095 0.10
100 bolg. levov „		6.20 6.—
100 dolarjev „		557.25 554.45
100 angl. funtov „		2567.— 2566.—

Tajinstveni morilec deklet.

(Pravica ponatisa pridržana.)
(Nadaljevanje.)

Molly povesi oči, ker upira maskiranec svoj ostri pogled vanjo...

»Gospodična Gordon,« končno Jak prekine molk. »Nahajate se že več tednov v moji hiši. — Ta čas sem vas natihem opazoval.«

Molly si komaj upa dihati. »Prisegli ste mi molčečnost in uverjen sem, da svoje prisege nikoli ne boste prelomili.«

»Ne — nikdar ne!« izpregovori Molly jecljaje.

»Ali si želite k svojim starišem?« jo nenadoma vpraša zagonetni mož.

Deklci stopijo solze v oči.

»Vaš molk mi pove več kot vsaka beseda« ji reče povsem izpremenjen. »In ker nimam prav nobenega povoda, da vas še nadalje zadržujem v svoji hiši, zato vam dam še noč enega svojih ljudi kot spremeljevalca k vašim starišem.«

Nepričakovano veselje premaga Molly. Svoje stariše naj zopet vidi? Kolika sreča in radost!

Molly poklekne pred maskiranca in poljubljuje njegovi roki.

»Nikari ne, gospodična!«
»Dovolite, da klečim! Plemenit mož ste; prinesli ste mi in vse — vse odpuščili, mesto da bi se bili maščevali. Hvala, tisočera hvala za vašo dobrotljivost!«

Maskiranec dvigne deklico na noge, potem pa ji resno reče:

»Boste mislili na dano prisego?«
»Raje se dam usmrtiti, kot da bi prišla iz mojih ust le ena besedica o tem, kar sem tukaj videla!«

»Toda, kak izgovor boste našli?«
»Nalagati nočem svojih starišev. Zato bom na vsa vprašanja glede moje odsodnosti odgovarjala z vztrajnim molkom.«

»Previdno dete ste. Prav veseli me, da se tudi v sili nočete poslužiti neresnice. Držite prisego! Kmalu vas ne bodo več izpraševali po tem. Čas, ki vse zaceli, bo tudi to zagnil s plaščem pozabljenja.«

Molly se skuša še enkrat zahvaliti na vse možne načine. Toda zagonetni mož odklanja vsako zahvalo.

»Edvard vas bo še danes spremil domov. Seveda, zopet zavezanimi očmi, od tega ne morem odstopiti.«

»O, jaz hočem vse — vse storiti, kar zahtevate!«

»No, potem zbogom,« ji reče in ji prav srčno stisne roko. »Midva se pač nikoli več ne snideva in tudi v to hišo ne pridete nikdar več!«

Molly se namah zgane v mislih na prijateljico, ki ji je postala tako draga, na Bessy in na vrlega — Toma.

»Ali imate še kako željo?«

»Ah, gospod, Bessy mi je tako draga in...«

»Ali se hočete včasih sniti s prijateljico?«

Molly živahno pritrđi, on pa v misli zatopljen gleda v tla.

»Dobro, to nedolžno prošnjo vam hočem izpolniti, ako boste držali obljubo. Moji ljudje vas bodo skrivaj opazovali, dasi vam popolnoma zaupam. Vendar morejo priti trenutki, da pozabite na dano prisego in potem...«

»Nikdar!« zagotavlja Molly z odločnim glasom. »Raje hočem umreti!«

Kot more Molly opaziti se maskiranec nato nasmehlja, toda to smehljanje izraža nekaj bolestonega.

»Pridite tedaj vsako prvo nedeljo v mesecu na waterloški most. Tam bo čakal na vas Tom ali Edvard, da vas privede semkaj. Morda morete svoj čas tudi uravnati, da ostanete potem cel dan pri prijateljici. Ali ste s tem zadovoljni?«

Zopet hoče Molly prijati njegovo desnico, da se mu zahvali, toda on jo hitro odtegne.

»Nikakor ne gre, da poljubljate roko, ki kaznuje zločinske deklinе.«

Še enkrat ji poda roko v slovo.

»Zbogom, gospodična Gordon! V moji hiši ste preživeli precej žalostnih ur. Dal bog, da vstopite prihodnjič, ko boste obiskali svojo drago prijateljico, v to hišo z veselimi občutki!«

Molly se komaj zaveda, kako je prišla iz sobe. K zavesti pride šele, ko je zopet zunaj na hodniku. Kot v sanjah se poda v svojo sobo. Predno pa vstopi, sliši tih glas, ki kliče njeno ime. Pogleda okrog sebe in spozna Toma, ki je ravnokar stopil izza stebra.

»Kaj vam je, gospodična? Vaša zunanost kaže, da ste zelo razburjeni. Ali vas je gospod — karal?«

»Ne, ne. Govoril mi je samo dobre in prijazne besede. O kolika sreča! Še danes se vrnem k svojim ljubim starišem!«

Mladi mornar se seveda pošteno prestraši, ko zasliši to novico.

»Kaj? Zapustiti nas hočete, gospodična? Mislite vendar na svojo prijateljico!«

Sebe zvesti mož ne omenja. Vendar se mu vidi, da svojo bol prav težko premaguje.

»Saj vas vsak mesec enkrat obiščem,« odvrne tiho deklica.

»Enkrat? In tedaj sem morda ravno s ponornico na vožnji.«

»Ne, saj me boste vi privedli semkaj, vi ali Edvard!« mu živahno zagotavlja Molly.

Obraz mladega moža ostane kljub temu mračen.

»Tako lepo in prijetno mi je potekalo življenje. Sedaj se me bo zopet prijela otožnost, ker nimam nikogar, s komur bi mogel prijateljsko kramljati.«

Ko začuje Molly Tomove priproste, pa odkritosrčne besede, ji postane nekako tesno pri srcu. Prav dobro čuti, da ji ločitev od Toma povzroča najmanj toliko bolesti kot od prijateljice Bessy. Nehote ponudi Tomu svojo malo desnico, za katero prime mladi pomorščak boječe in jo nežno stiska.

»Gospodična Gordon, pač ne bo minula nobena ura, da ne bi mislil na vas. Noč in dan bom imel vaš ljubki obrazček pred očmi.«

Mollyna zadrega postaja vedno večja. Izpregovoriti hoče nekaj, pa ji besede obtiče v grlu. Iz te zadrege jo reši Bessy, ki se v tem trenutku prikaže na hodniku in kateri steče Molly nasproti, da nič sluteči prijateljici pove veselo novico, da ji je Jak podaril svobodo.

Zopet doma.

Ura je že odbila devet, ko se Molly prav prisrčno poslovi od Bessy in se poda v vežo, kjer že čaka nanjo Edvard. Tom je ni nič več videl, vendar je bila uverjena, da ga naleti pred odhodom še na stopnicah. Bessy je dala svoji prijateljici na razpolago plašč s kapuco in pajčolan, kar naj bi Edvard prinesel nazaj. Oči mlade deklice pokrije obveza, katero ji skrbno preveže Bessy, preko obveze ji pa dene pajčolan, da je ne more nihče spoznati.

»Zbogom, Molly! Pričakujem te določenega dne. Ah, kako dolgčas mi bo po tebi.«

Se en poljub prijateljici v slovo, potem pa odhiti v svojo sobo. — Edvard prime Molly pod pazduho, hišna vrata se odpro in oba stopita na ulico. Bodisi da je bila zagonetna hiša tako oddaljena od stanovanja Mollynih staršev, bodisi da jo je Edvard namenoma vodil po ovinkih, ura je odbila že deset, ko mladi mož s svojo spremljevalko obstane.

Odgovorni urednik Anton Brandner.

Izdaja konzorcij »Nove Pravde«.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Meblirana soba

s posebnim vhodom in električno razsvetlavo se takoj odda enemu ali dvema gospodoma na Vodovodni cesti 296.

Rudarje in delavce

izvežbane kopače, učne kopače, vozače, težake

sprejme premogokop Ključarovci

pri Ormožu na Štajerskem.

Za stanovanje in hrano je preskrbljeno.

Ah, te bolečine!

Malo Fellerjevega pravega Elzafluida in bolečine so proč.

Drgnenje s Fellerjevim Elzafluidom je prava dobrot! Umivanje s Fellerjevim Elzafluidom jači mišičje in živce, deluje antiseptično in osvežujoče, prežene nahod in naredi neobčutiljivega človeka proti mrzlemu zraku! Za oči in ušesa, zobe in glavo, za vrat in usta, za hrbet in ude, za celo telo izvrstno domače sredstvo in kosmetikum. Fellerjev Elzafluid je veliko močnejši in izdatnejši kakor francosko žganje.

En poskus zadostuje, da tudi vi rečete:

**TO JE NAJBOLJŠE
KAR SEM KEDAJ OKUŠAL!**

V vseh dotičnih poslovnicaht zahtevajte samo pravi Elzafluid od tekarnarja Fellerja. Pri direktnih naročilih stane s pakovanjem in poštino če se pošlje denar naprej ali po povzetju:

3 dvojnate ali 1 špecialna steklenica 24 Din
12 dvojnatih „ 4 špecialne steklenice 84 „
24 „ „ 8 špecialnih steklenic 146 „
36 „ „ 12 „ „ 208 „

K tem cenam se računa sedaj še 5% doplačila. Adresirati natančno:

EUGEN V. FELLER
lekarnar, STUBICA DONJA
Elzatrž št. 344, Hrvatsko.

Kot primot: Elza-obliž zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-švedska tinktura za želodec 10 Din; Elza-zagorski prsni in kašeljni sok 9 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski duh za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysoform 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje, aelika steklen. 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din sirup za podgane in miši 7 Din. — Za pridelek se pakovanje in poština računa posebej.

IVAN JELAČIN, Ljubljana

Uvoz kolonijalne in špicerijske robe

Tvrška ustanovljena leta 1888.

Solidna in točna postrežba.

Gradbeno podjetje

Ing. ĐURIČ in DRUG.

Ljubljana, Bohoričeva 20.

Jugoslovanska hranilnica in posojilnica

v Celju r. z. z. o. z.

Pisarna: CELJE, Aleksandrova ul. 4.
Najvišje obrestovanje vlog na hranilne knjižice in v tekočem računu brez vsakršnega odbitka. Hranilne vloge vezane na daljše odpovedne roke in večji vezani zneski se obrestujejo po dogovoru. Poštnohranilniške položnice so na razpolaganje. Posojila pod ugodnimi pogoji. Eskomptiranje povzetij in trgovskih računov. Uradne ure vsak delavnik od 8. do 12. in od 2. do 6. ure popoldne.

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

(blizu frančiškanskega mostu). 37

Kravate, srajce, palice, potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje.

A. & E. Skabernè Ljubljana

Največja izbira manufakturnega in modnega blaga.

Najnižje cene!

Prometni zavod za premog

d. d.

v Ljubljani

prodaja

iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora ter posebno češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov.

Prometni zavod za premog, d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/II. Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Ustanovljena 1900

Delniška glavica in rezervni zakladi cca K 150.000.000

Ustanovljena 1900

Čekovni račun št. 10.509 — Brzojavni naslov; BANKA, Ljubljana. — Telefon št. 261 in 413.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle. — Obrestuje vloge najugodnejše. — Prodaja srečke razredne loterije.

Podružnice: Brežice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Metković, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Šelenburgova ulica šte. 1 :: (prej Slovenska eskomptna banka)

Kapital in rezerve Dinarjev 17.500.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzojav: TRGOVSKA. Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd
Ljubljana (menjalnica v Kolodvorski ulici)

O. BERNATOVIC Ljubljana, mestni trg 5.

Konfekcijska trgovina